Wizualny przewodnik po badaniach w reumatologii

20 kart interpretacji wyników

Ostoja

DOBÓR BADAŃ DO OBRAZU KLINICZNEGO

ZACZNIJ OD OBJAWÓW

OBRZĘK STAWÓW, OSŁABIENIE MIĘŚNI I SUCHOŚĆ WYMAGAJĄ RÓŻNYCH BADAŃ.

POSTAW PYTANIE

Wybierz test, którego wynik może zmienić dalsze postępowanie.

POŁĄCZ INFORMACJE

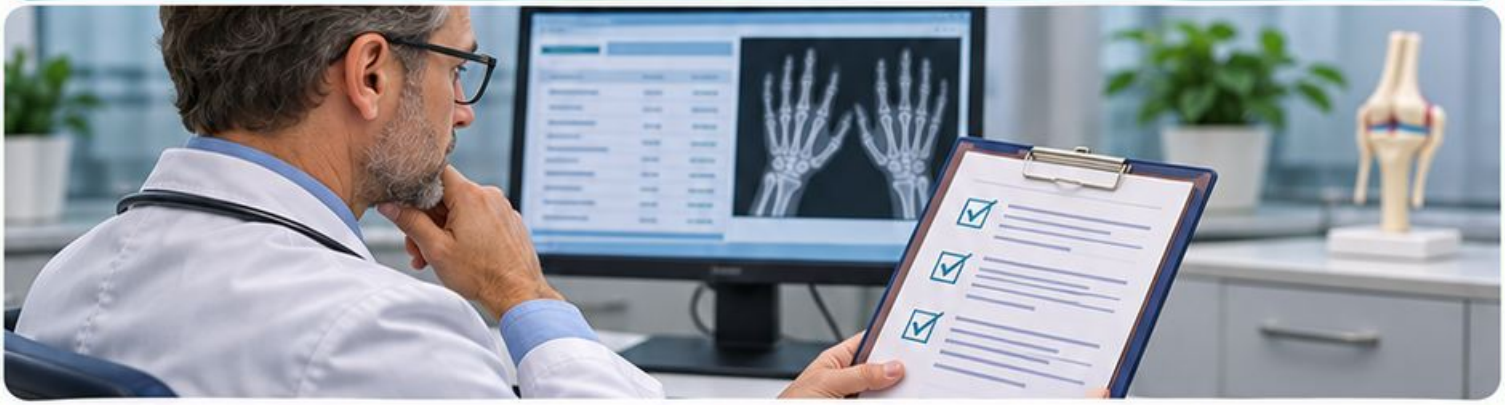

Wynik oceń razem z wywiadem i badaniem przedmiotowym.

OB
Odczyn Biernackiego

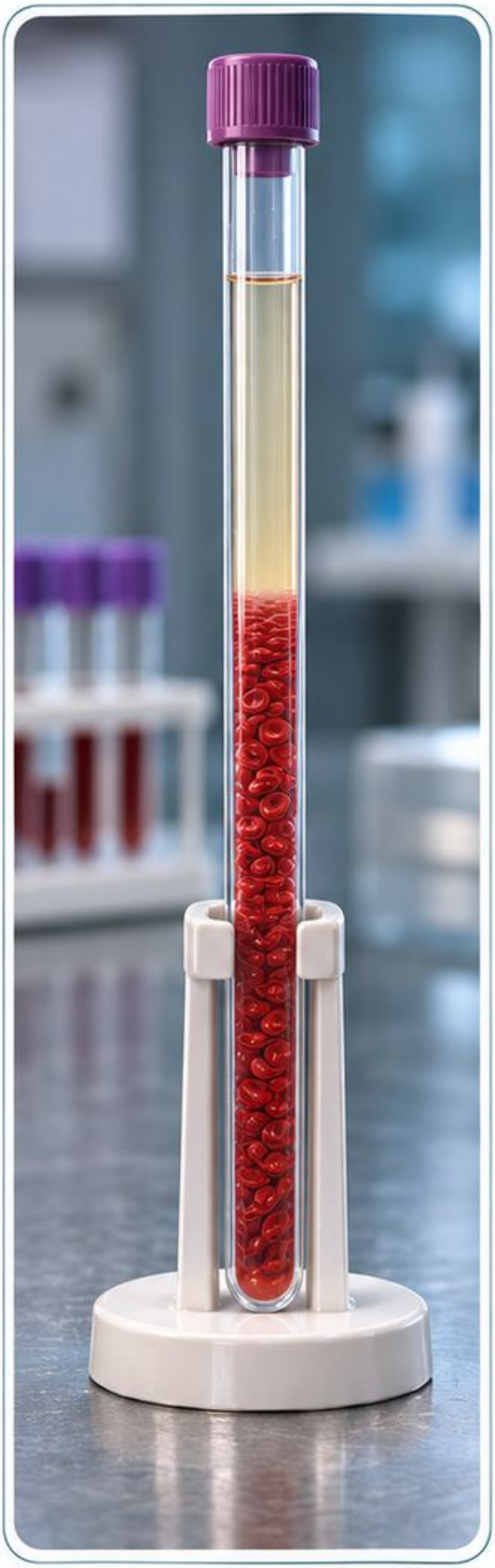

CO MIERZY?

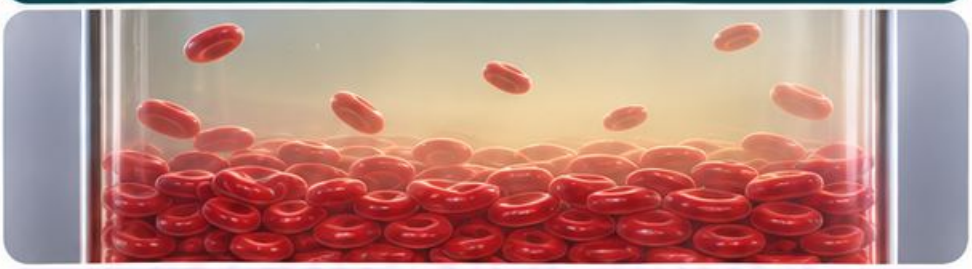

Szybkość opadania krwinek czerwonych.

CO MOŻE OZNACZAĆ WZROST?

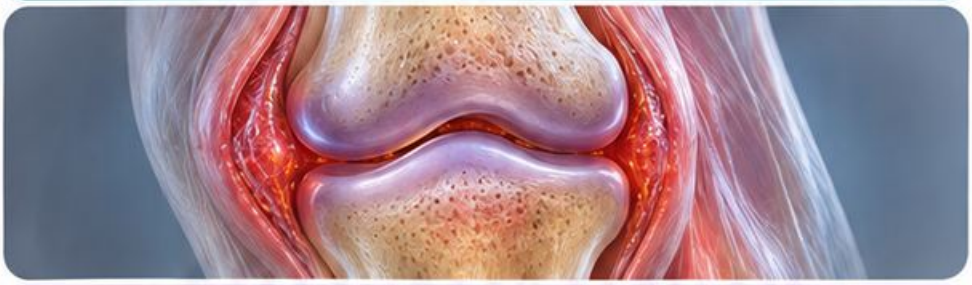

Może towarzyszyć zapaleniu.
Wpływ mają też wiek i niedokrwistość.

CO OGRANICZA INTERPRETACJĘ?

Prawidłowe OB nie wyklucza choroby zapalnej.

CRP

Białko C-reaktywne

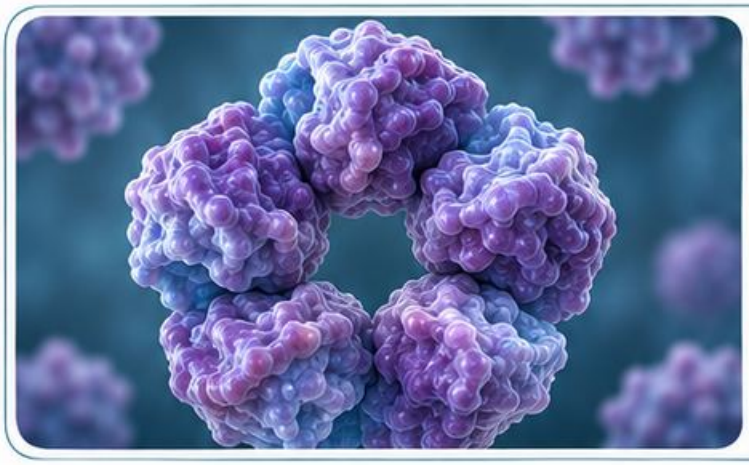

Co pokazuje?

Jest wskaźnikiem odpowiedzi zapalnej.

Kiedy pomaga?

Zmiany CRP mogą wspierać ocenę aktywności choroby w czasie.

Co ogranicza interpretację?

Podwyższone CRP może towarzyszyć zakażeniu. Prawidłowe nie wyklucza zapalenia.

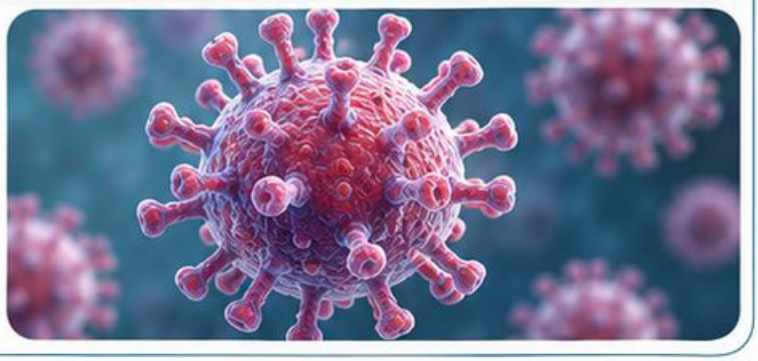

MORFOLOGIA KRWI

KRWINKI CZERWONE

Niska hemoglobina wskazuje na niedokrwistość.

KRWINKI BIAŁE I PŁYTKI

Zwróć uwagę na liczbę neutrofili i płytek.

DLACZEGO PORÓWNYWAĆ WYNIKI?

Spadek liczby komórek może wynikać z choroby lub leczenia.

KREATYNINA i eGFR

Kreatynina

Jej stężenie pomaga ocenić czynność nerek.

eGFR

To oszacowanie filtracji kłębuszkowej
na podstawie wyniku i danych pacjenta.

Kiedy zachować ostrożność?

Mała masa mięśniowa
i nagłe zmiany kreatyniny
mogą zniekształcać wynik.

Badanie moczu i białkomocz

Badanie ogólne

Pasek wykrywa białko i krew. W osadzie szukaj m.in. wałeczków.

Pomiar ilościowy

Wskaźnik białko–kreatynina pomaga ocenić nasilenie białkomoczu.

Co zestawić z wynikiem?

Kreatyninę, eGFR i wcześniejsze wyniki moczu.

Aminotransferazy w monitorowaniu

ALT i AST

Pomagają ocenić bezpieczeństwo niektórych leków przeciwreumatycznych.

Patrz na trend

Porównaj wynik z poprzednimi oznaczeniami.

Co może wpływać na wynik?

Znaczenie mają m.in. inne leki, alkohol i choroby wątroby.

KINAZA KREATYNOWA

CK

Kiedy pomaga?

Przy podejrzeniu uszkodzenia mięśni, np. przy osłabieniu obręczy biodrowej.

Kiedy może rosnąć?

Także po wysiłku lub pod wpływem niektórych leków.

Co ocenić razem z CK?

Siłę mięśni, przebieg objawów i wywiad lekowy.

Kwas moczowy w surowicy

Podwyższone stężenie

Wspiera podejrzenie dny przy typowych objawach.

W trakcie napadu

Prawidłowy wynik nie wyklucza dny.

Kiedy powtórzyć?

Przy silnym podejrzeniu co najmniej 2 tygodnie po ustąpieniu napadu.

Czynnik reumatoidalny

RF

Kiedy pomaga?

Przy podejrzeniu RZS z cechami zapalenia błony maziowej.

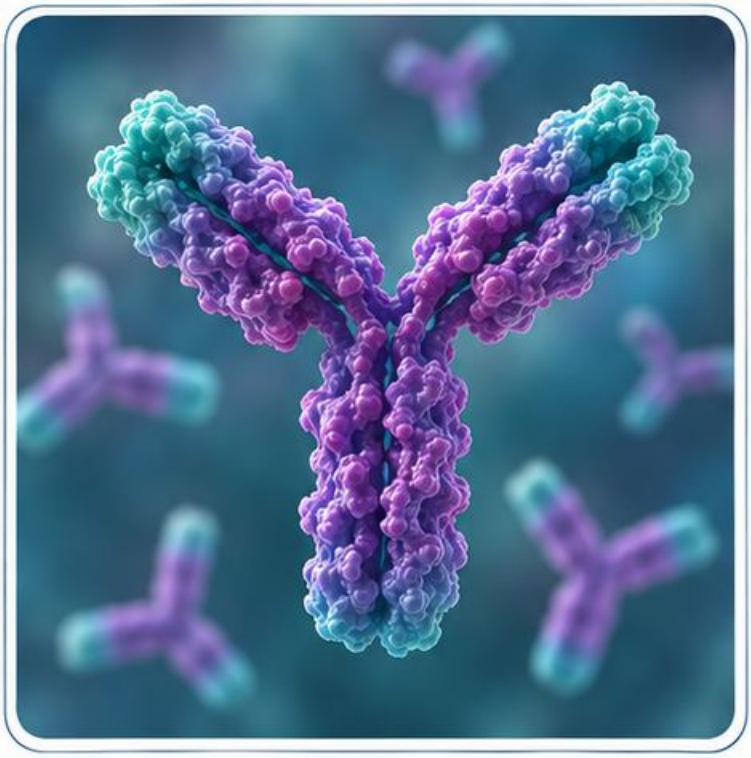

Wynik dodatni

Może występować także poza RZS.

Wynik ujemny

Nie wyklucza RZS. Przy utrzymującym się zapaleniu potrzebna jest dalsza ocena.

PRZECIWCIAŁA ANTY-CCP

CO OZNACZAMY?

Przeciwciała przeciw cyklicznym cytrulinowanym peptydom.

KIEDY POMAGA?

Przy podejrzeniu RZS, zwłaszcza przy ujemnym RF.

CO OGRANICZA INTERPRETACJĘ?

Ujemny wynik nie wyklucza RZS. Dodatni oceniaj razem z objawami.

ANA

Przeciwciała przeciwjądrowe

Kiedy pomagają?
Gdy objawy sugerują układową chorobę autoimmunologiczną.

Jak czytać wynik?
Sprawdź metodę, miano i wzór świecenia, jeśli je podano.

Co ogranicza interpretację?
Dodatni wynik może wystąpić u zdrowej osoby.

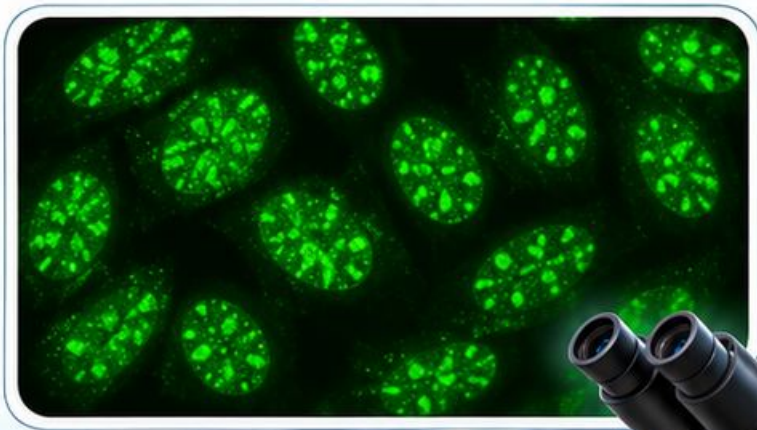

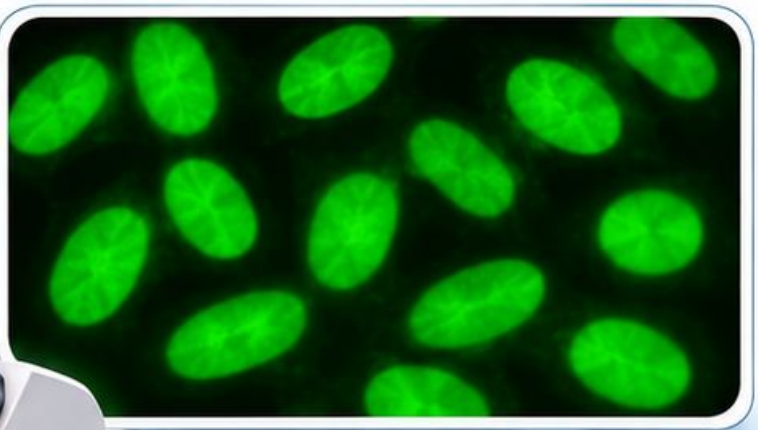

Przeciwciała anty-dsDNA

CO WSPIERAJĄ?

Rozpoznanie tocznia w odpowiednim obrazie klinicznym.

CO ŚLEDZIĆ W CZASIE?

Zmiany wyniku mogą wspierać ocenę aktywności choroby.

GDY PODEJRZEWASZ ZAJĘCIE NEREK

Oceń także mocz, kreatyninę i dopełniacz.

Wizualny przewodnik po badaniach w reumatologii

Przeciwciała anty-SSA i anty-SSB

Anty-SSA

Wspierają rozpoznanie zespołu Sjögrena i występują też w toczniu.

Anty-SSB

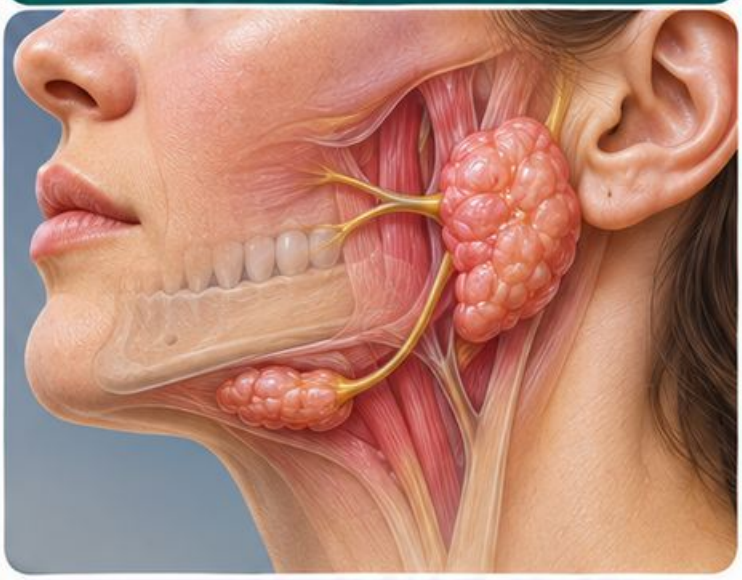

Izolowany wynik nie wystarcza do rozpoznania zespołu Sjögrena.

Ciąża

Dodatni wynik anty-SSA lub anty-SSB ma znaczenie w ocenie ryzyka płodowego.

PRZECIWCIAŁA ANTY-Sm i ANTY-U1-RNP

Anty-Sm

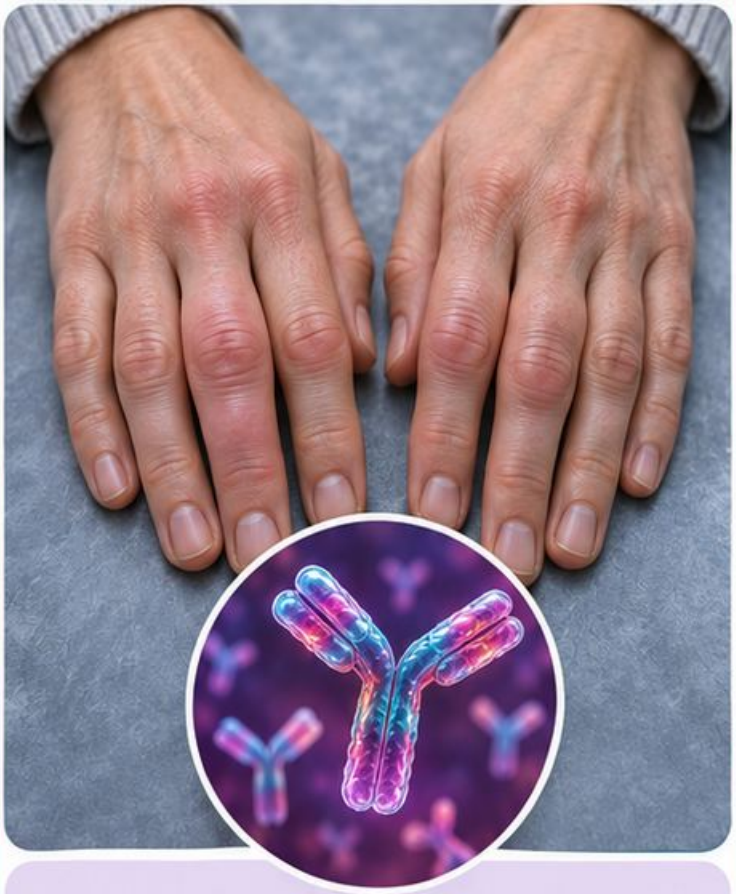

Są charakterystyczne dla tocznia, ale mogą być nieobecne.

Anty-U1-RNP

Wspierają rozpoznanie mieszanej choroby tkanki łącznej przy typowych objawach.

WSPÓLNA ZASADA

Same przeciwciała nie rozstrzygają rozpoznania.

PRZECIWCIAŁA W TWARDZINIE

Antycentromerowe

Anty-Scl-70

Anty-RNA polimerazie III

JAK ICH UŻYWAĆ?

Wyniki wspierają ocenę osoby z objawem Raynauda lub zmianami skóry.

Oceń je z badaniem klinicznym i kapilaroskopią.

C3 i C4

Składniki dopełniacza

Co może oznaczać spadek?

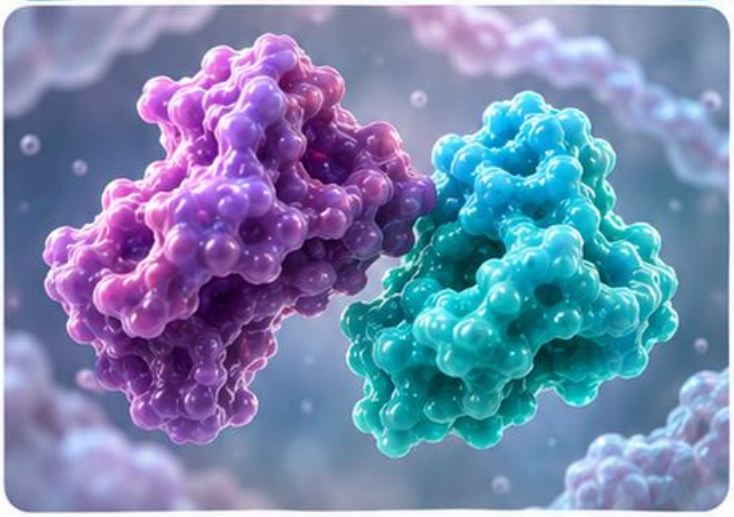

Może towarzyszyć aktywnemu toczniowi.

Jak monitorować?

Porównaj wyniki w czasie z objawami i anty-dsDNA.

Co sprawdzić przy podejrzeniu zajęcia nerek?

Wyniki badania moczu i czynność nerek.

ANCA – PR3 i MPO

Kiedy pomagają?

Przy podejrzeniu zapalenia małych naczyń.

PR3 i MPO

Swoiste testy wykrywają przeciwciała wobec dwóch różnych antygenów.

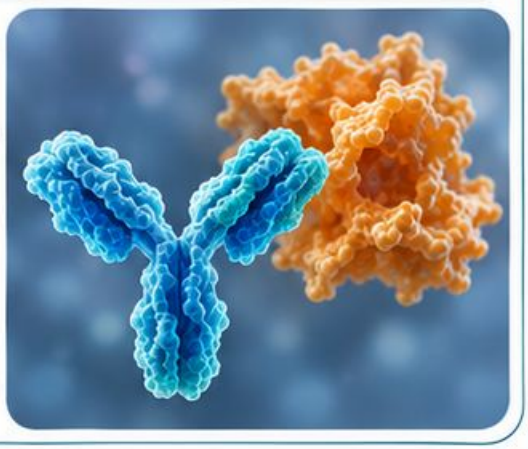

Co ogranicza interpretację?

Dodatni wynik nie rozstrzyga. Ujemny nie wyklucza choroby.

PRZECIWCIAŁA ANTYFOSFOLIPIDOWE

CO OZNACZAMY?

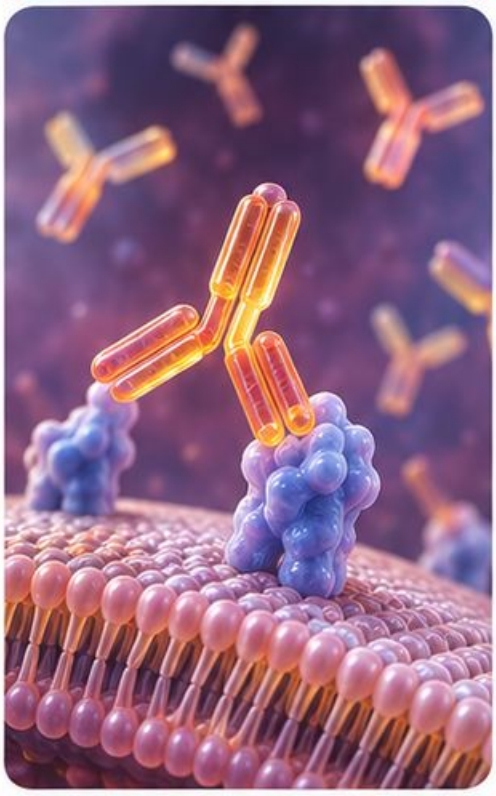

Antykoagulant toczniowy, antykardiolipinowe i anty-β2GPI.

CZY WYNIK SIĘ UTRZYMUJE?

Dodatni wynik potwierdza się po co najmniej 12 tygodniach.

CO WPŁYWA NA OCENĘ?

Leki przeciwkrzepliwe mogą zakłócać badanie antykoagulantu toczniowego.

HLA-B27

Kiedy pomaga?

Przy klinicznym podejrzeniu spondyloartropatii.

Wynik dodatni

Zwiększa prawdopodobieństwo choroby przy pasujących objawach.

Wynik ujemny

Nie wyklucza spondyloartropatii.

Piśmiennictwo

NICE: NG100, NG219 i NG65

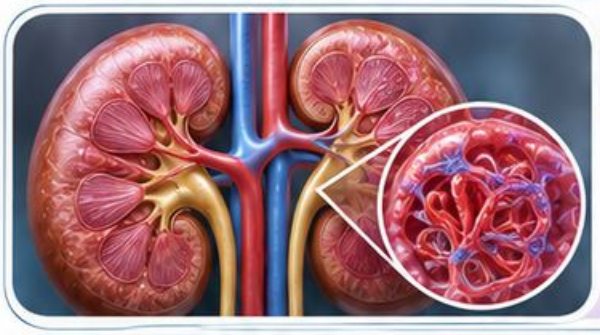

KDIGO 2024:

nefropatia toczniowa
i przewlekła choroba nerek

BSR 2025:

monitorowanie leków
modyfikujących przebieg choroby

ACR i EULAR:

zalecenia i kryteria
klasyfikacyjne

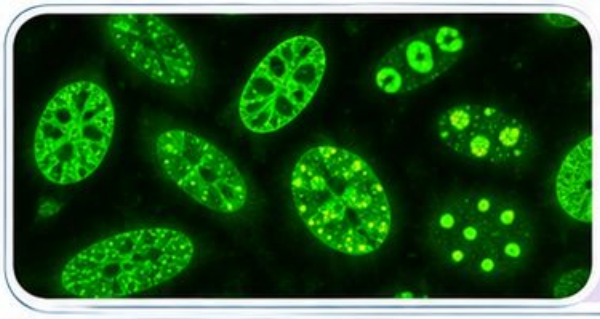

ICAP:

wzory fluorescencji ANA

ICSH:

metody oznaczania OB